

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
ภาค ๔
อุทธรณ์และฎีกา

ดร. จิตฤดี วีระเวสส์
รองประธานศาลอุทธรณ์ภาค ๔

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา

ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘ บัญญัติว่า “ในการพิจารณาคดีอุทธรณ์ตาม
หมวดนี้

(๑) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่าควรสืบพยานเพิ่มเติม ให้มีอำนาจเรียก
พยานมาสืบเองหรือสั่งศาลชั้นต้นสืบให้ เมื่อศาลชั้นต้นสืบพยาน
แล้ว ให้ส่งสำนวนมายังศาลอุทธรณ์เพื่อวินิจฉัยต่อไป

(๒) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นเป็นการจำเป็น เนื่องจากศาลชั้นต้นมิได้
ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกระบวนการพิจารณา ก็ให้พิพากษาสั่งให้
ศาลชั้นต้นทำการพิจารณาและพิพากษาหรือสั่งใหม่ตามรูปคดี”

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๕ บัญญัติว่า

“ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการพิจารณา
และว่าด้วยคำพิพากษาและคำสั่งชั้น
อุทธรณ์มาบังคับในชั้นฎีกาโดยอนุโลม
เว้นแต่ห้ามมิให้ทำความเห็นแย้ง”

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

การพิจารณาคดีอาญาของศาลอุทธรณ์/ฎีกานั้น ศาลสูงเหล่านี้มี
อำนาจที่จะวินิจฉัยคดีโดยพิจารณาจากคำฟ้องอุทธรณ์/ฎีกา คำแก้
อุทธรณ์/ฎีกา เอกสารและหลักฐานทั้งปวงในสำนวนความที่
ศาลชั้นต้นส่งมา

หากพยานหลักฐานบางอย่างยังขาดตกบกพร่อง ไม่สมบูรณ์
เพียงพอแก่การวินิจฉัยคดี หรือศาลสูงตรวจพบว่าศาลชั้นต้นมิได้
ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกระบวนการพิจารณา ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘,
๒๒๕ จึงบัญญัติให้อำนาจศาลสูงแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพื่อให้
การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกาถูกต้องสมบูรณ์ได้

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

๑. ศาลอุทธรณ์/ฎีกาเห็นว่าควรสืบพยานเพิ่มเติม ย่อมมีอำนาจเรียกพยานมาสืบเองหรือสั่งศาลชั้นต้นสืบให้ เมื่อศาลชั้นต้นสืบพยานแล้ว ให้ส่งสำนวนมายังศาลอุทธรณ์เพื่อวินิจฉัยต่อไป

ฎีกาที่ ๗๕๕๐/๒๕๔๕ บทบัญญัติ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๖ มิได้หมายความว่าเมื่อจำเลยให้การรับสารภาพแล้ว ศาลจะต้องพิพากษาลงโทษจำเลยเสมอไป ถ้าศาลเห็นว่าจำเลยมิได้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด ศาลย่อมพิพากษายกฟ้องได้ตามมาตรา ๑๘๕ หรือหากศาลเห็นว่าสมควรให้มีการสืบพยานหลักฐานก่อนมีคำพิพากษาก็เป็นอำนาจของศาลที่จะมีคำสั่งให้กระทำได้ เมื่อศาลอุทธรณ์ภาค ๕ พิจารณารายงานการสืบเสาะและพินิจแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงไม่แน่ชัดว่าของกลางเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ หรือประเภท ๓ จึงมีคำสั่งให้ศาลชั้นต้นสืบพยานเพิ่มเติมในประเด็นที่ว่าของกลางเป็นยาแก้ไอที่มีส่วนผสมของโคเดอีนหรือไม่ ก็เป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์ภาค ๕ ที่จะกระทำได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘ (๑)

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๔๒๓/๒๕๖๕ ความผิดฐานขับรถโดยไม่ได้รับใบอนุญาตและฐานปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจำรถประเภทผู้ขับรถโดยไม่ได้รับใบอนุญาต เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลสามารถพิพากษาลงโทษโดยไม่จำต้องสืบพยานหลักฐานประกอบตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง ต่อมาจำเลยอุทธรณ์โดยแนบสำเนาใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถทุกประเภทชนิดที่ ๔ มาทำอุทธรณ์ซึ่งยังอยู่ในระยะเวลาได้รับใบอนุญาตจึงถือได้ว่าเป็นข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานใหม่ที่ไม่เคยปรากฏในสำนวน ศาลอุทธรณ์ควรสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมในปัญหาที่ว่าจำเลยมีใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถดังที่อ้างหรือไม่เสียก่อนตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘ (๑) ประกอบมาตรา ๒๒๘ และ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓ ศาลอุทธรณ์ไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาว่าจำเลยมีใบอนุญาตขับรถตามที่อ้าง ศาลฎีกาจึงยกคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้ศาลชั้นต้นสืบพยานเพิ่มเติมในประเด็นที่ว่าจำเลยมีใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถหรือไม่ เสร็จแล้วให้ส่งสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์เพื่อพิจารณาพิพากษตามอุทธรณ์ของจำเลยใหม่ตามรูปคดี

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

๒. ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นเป็นการจำเป็น เนื่องจากศาลชั้นต้นมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกระบวนการพิจารณา จะพิพากษาสั่งให้ศาลชั้นต้นทำการพิจารณาและพิพากษาหรือสั่งใหม่ตามรูปคดี

๒.๑ กรณีศาลชั้นต้นมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกระบวนการพิจารณา

- ก่อนเริ่มพิจารณาศาลชั้นต้นมิได้สอบถามจำเลยว่าต้องการทนายความหรือไม่
- ศาลชั้นต้นสั่งรับประทับฟ้องโจทก์ไว้ โดยไม่ได้สวนมูลฟ้องเสียก่อน

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ส่วนกรณีที่ศาลอุทธรณ์มิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกระบวนการพิจารณา

- ✿ ศาลอุทธรณ์ไม่วินิจฉัยอุทธรณ์ของโจทก์ แต่วินิจฉัยอุทธรณ์ของจำเลยเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งเป็นความผิดพลาดของศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์
- ✿ กรณีเช่นนี้ ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาจะย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์พิจารณาพิพากษาใหม่

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๐๒๒-๒๐๒๓/๒๕๖๓ ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์สำหรับ
จำเลยที่ ๑ โดยวินิจฉัยว่าเป็นฟ้องซ้ำกับคดีหมายเลขแดงที่ ๒๗๒๘/
๒๕๕๙ ของศาลชั้นต้น แต่เมื่อศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ฟังว่า ฟ้องโจทก์ใน
ส่วนของจำเลยที่ ๑ ในคดีนี้ไม่เป็นฟ้องซ้ำ จึงมีปัญหาคือต้องวินิจฉัยต่อไป
ว่าจำเลยที่ ๑ ร่วมกับพวกกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ โดยศาล
อุทธรณ์ภาค ๒ ต้องยื่นสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นทำการพิจารณาและ
พิพากษาใหม่ในส่วนของจำเลยที่ ๑ แต่กลับพิพากษายืนตามคำ
พิพากษาศาลชั้นต้นโดยให้ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๑ นั้นจึงไม่
ถูกต้อง เพื่อให้การวินิจฉัยเป็นไปตามลำดับชั้นศาลเห็นสมควรยื่น
สำนวนไปให้ศาลชั้นต้นทำการพิจารณาและพิพากษาใหม่ในส่วนของ
จำเลยที่ ๑ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘ (๒) ประกอบมาตรา ๒๒๕

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๕๘๕/๒๕๖๒ คดีนี้จำเลยอุทธรณ์ว่า จำเลยไม่ได้กระทำ
ความผิดตามฟ้อง แต่ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโดยเห็นว่าคดีของ
โจทก์ขาดอายุความ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ระงับไปตาม
ป.วิ.อ. มาตรา ๓๕ (๖) โดยยังมีได้วินิจฉัยอุทธรณ์ของจำเลยดังกล่าว
ดังนั้น เพื่อให้การวินิจฉัยเป็นไปตามลำดับศาลเพราะผลแห่ง
การวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์อาจนำไปสู่การจำกัดสิทธิการฎีกาของ
คู่ความได้ ศาลฎีกาเห็นสมควรยื่นสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์
พิจารณาพิพากษาใหม่ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘ (๒) ประกอบมาตรา
๒๒๕ (ซึ่งต่อมาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า คดีโจทก์ไม่ขาดอายุความ)

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๘๑๓๖/๒๕๕๗ เมื่อโจทก์ร่วมขอให้ผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาและลงชื่อในคำพิพากษาศาลชั้นต้นอนุญาตให้ผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาและลงชื่อในคำพิพากษาศาลชั้นต้นต้องสั่งคำร้องของโจทก์ร่วมดังกล่าวว่าจะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้โจทก์ร่วมอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง การที่ผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาและลงชื่อในคำพิพากษาศาลชั้นต้นสั่งคำร้องของโจทก์ร่วมว่า “รวม” โดยยังไม่ได้พิจารณาว่า จะอนุญาตให้โจทก์ร่วมอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงหรือไม่ และมีคำสั่งรับอุทธรณ์ของโจทก์ร่วมนั้น จึงเป็นการสั่งโดยผิดพลาดและเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ไม่ชอบ...

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

...ถือว่าศาลชั้นต้นไม่ได้ปฏิบัติตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๕๕ มาตรา ๒๒ ทวิ ประกอบ พ.ร.บ.ให้นำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับในศาลจังหวัด พ.ศ. ๒๕๒๐ มาตรา ๓ ซึ่งศาลอุทธรณ์มีอำนาจที่จะยกขึ้นวินิจฉัยโดยให้พิกถอนคำสั่ง และการดำเนินการดังกล่าวของศาลชั้นต้นที่ไม่ชอบเสียได้ และสั่งให้ศาลชั้นต้นดำเนินการให้ถูกต้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘ (๒) ประกอบ พ.ร.บ.ให้นำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับในศาลจังหวัด พ.ศ. ๒๕๒๐ มาตรา ๓ ฉะนั้น การที่ศาลอุทธรณ์ไม่ดำเนินการดังกล่าวและยกอุทธรณ์ของโจทก์ร่วมจึงเป็นการไม่ชอบ

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๐๔๔๘/๒๕๕๖ ผู้เสียหายทั้งสามเป็นคนต่างด้าว
เบิกความโดยไม่ปรากฏว่าล่ามได้สาบานหรือปฏิญาณตนแล้ว
และไม่ปรากฏว่าผู้ที่ลงลายมือชื่อในคำให้การพยานในฐานะ
ล่ามนั้นเป็นใคร การสืบพยานปากผู้เสียหายทั้งสามจึงเป็น
การฝ่าฝืน ป.วิ.อ. มาตรา ๑๓ ชอบที่จะต้องเพิกถอนกระบวนการ
พิจารณาที่ผิดระเบียบดังกล่าวและย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้น
สืบพยานโจทก์ปากผู้เสียหายทั้งสามและพิพากษาใหม่ให้
ถูกต้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘ (๒) ประกอบมาตรา ๒๒๕

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

๒.๒ หากการดำเนินกระบวนการพิจารณา
ผิดพลาดเป็นความบกพร่องของโจทก์เอง
มิใช่เกิดจากศาล ศาลย่อมไม่อาจย้อน
สำนวนไปให้ศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์
พิจารณาพิพากษาใหม่ แต่จะพิพากษากลับ
เป็นยกฟ้องโจทก์

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๙๔/๒๕๓๘ ความผิดที่กฎหมายกำหนดโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๖ แม้จำเลยมีอายุ ๑๖ ปีเศษ และถ้าศาลเห็นสมควรพิพากษาลงโทษก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงกึ่งหนึ่งตาม ป.อ. มาตรา ๗๕ แต่ก็ยังคงเป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องสืบพยานให้ได้ความถึงการกระทำผิดของจำเลย คดีนี้จำเลยให้การรับสารภาพ โจทก์จำเลยแถลงไม่สืบพยาน ศาลชั้นต้นจึงให้รอฟังคำพิพากษาและอ่านคำพิพากษาให้โจทก์จำเลยฟังได้ในวันนั้น ถือว่าโจทก์ไม่ได้สืบพยานให้เห็นว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง ย่อมลงโทษจำเลยไม่ได้ การที่ศาลล่างทั้งสองลงโทษจำเลยจึงไม่ถูกต้อง ปัญหานี้แม้จำเลยมิได้ยกขึ้นต่อสู้ไว้ แต่เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและยกฟ้องโจทก์ได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๕๕๘๔/๒๕๖๒ คดีนี้จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง โจทก์และจำเลยแถลงไม่สืบพยาน ศาลให้รอฟังคำพิพากษาวินิจฉัย ซึ่งโจทก์จำเลยลงลายมือชื่อไว้ในรายงานกระบวนการแล้ว หากโจทก์เห็นว่าการที่จำเลยให้การรับสารภาพ โจทก์จะต้องสืบพยานโจทก์ประกอบคำรับสารภาพของจำเลยในความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๒๔๐ โจทก์ก็ชอบที่จะคัดค้านหรือแถลงขอสืบพยานโจทก์ต่อไป เมื่อโจทก์แถลงไม่ตั้งใจสืบพยาน โจทก์จึงไม่มีพยานหลักฐานที่จะให้ศาลฟังลงโทษจำเลยในบทมาตราดังกล่าวได้ ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาชอบแล้ว คดีจึงไม่มีเหตุที่จะยกขึ้นวินิจฉัยให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษายกฟ้องโจทก์ในความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๒๔๐ จึงชอบแล้ว

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

๒.๓ ต้องเป็นกรณีที่ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกา
เห็นเป็นการจำเป็นในการยื่นสำนวน
ด้วย หากไม่เห็นจำเป็นต้องยื่นไปให้
ศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์พิจารณาพิพากษา
ใหม่ ก็ไม่จำเป็นต้องยื่น (ฎีกาที่ ๗๕๑๕/
๒๕๖๐)

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๕๐/๒๕๖๖ ศาลชั้นต้นสั่งรับอุทธรณ์ของโจทก์ร่วมและให้ส่งสำเนาแก่จำเลยทราบ เป็นการไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๐ ที่กำหนดให้ส่งสำเนาอุทธรณ์ให้อีกฝ่ายหนึ่งแก่ จึงเป็นเรื่องที่ศาลชั้นต้นมิได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.อ. ว่าด้วยการอุทธรณ์ และแม้การส่งสำเนาอุทธรณ์ดังกล่าวจะมีบุคคลอายุไม่เกิน ๒๐ ปี รับไว้ หากจะยื่นสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นส่งสำเนาอุทธรณ์แก่จำเลยเพื่อแก้ไขใหม่ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๐ และ ป.วิ.พ. มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ก็ล่วงเลยเวลาจนศาลอุทธรณ์พิพากษาคดีแล้ว ทั้งจำเลยมิได้โต้แย้งว่ามีได้รับสำเนาอุทธรณ์ของโจทก์ร่วม ประกอบกับจำเลยได้คัดสำเนาเอกสารในสำนวนและตรวจสำนวนเป็นเวลานานและจำเลยโต้แย้งกระบวนการพิจารณาในชั้นส่งคำคู่ความที่อ้างว่าผิดหลงเกินกว่า ๘ วัน นับแต่วันที่ทราบพฤติการณ์อันเป็นมูลแห่งข้ออ้างนั้น ...

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

... ประกอบกับฎีกาของจำเลยขอให้ย้อนสำนวนเพื่อแก้ฎีกาและให้โอกาสจำเลยหาเงินมาชำระหนี้ให้โจทก์ร่วม ดังนี้ กรณีไม่ปรากฏเหตุที่อาจเสียความยุติธรรมตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๗ ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕ และ ๒๒๕ ศาลฎีกาเห็นสมควรวินิจฉัยคดีในประเด็นที่จำเลยขอให้รอกการลงโทษจำคุกไปเสียทีเดียว โดยไม่จำเป็นต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งใหม่

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๒๘๑/๒๕๔๕ จำเลยยื่นอุทธรณ์โดย ก. นายความลงลายมือชื่อเป็นผู้อุทธรณ์แทน แต่ในสำนวนไม่ปรากฏว่าจำเลยได้แต่งตั้ง ก. เป็นทนายจำเลยไว้ อุทธรณ์ของจำเลยจึงไม่ชอบ ซึ่งกรณีเช่นนี้ศาลชั้นต้นชอบที่จะตรวจอุทธรณ์ของจำเลยโดยละเอียด และมีคำสั่งให้จำเลยแก้ไขข้อบกพร่องในการยื่นอุทธรณ์เสียให้ครบถ้วนและถูกต้องก่อนที่จะสั่งรับอุทธรณ์ของจำเลย การที่ศาลชั้นต้นสั่งรับอุทธรณ์ของจำเลยทั้ง ๆ ที่เป็นอุทธรณ์ไม่ชอบ จึงถือได้ว่าศาลชั้นต้นมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกระบวนการพิจารณา อันเป็นเหตุให้จำเลยต้องเสียสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาในเนื้อหาแห่งอุทธรณ์ ศาลฎีกามีอำนาจสั่งให้แก้ไขให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘ (๒) ประกอบมาตรา ๒๒๕ แต่เมื่อปรากฏว่าจำเลยได้แต่งตั้ง ก. เป็นทนายจำเลยโดยให้มีอำนาจอุทธรณ์และฎีกาแทนจำเลยได้พร้อมกับยื่นฎีกาเข้ามาแล้วจึงไม่จำเป็นต้องสั่งให้แก้ไขและต้องถือว่าจำเลยได้ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นโดยชอบแล้ว

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

๒.๔ กรณีที่ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยมาแล้วในสำนวน แต่ปรากฏว่าศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์กลับวินิจฉัยข้อเท็จจริงผิดต่อกฎหมาย ซึ่ง ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘ มิได้บัญญัติกระบวนวิธีพิจารณาให้ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาดำเนินการอย่างไรไว้เป็นการเฉพาะต้องนำเอา ป.วิ.พ. มาตรา ๒๔๓ (๓) (ก), ๒๔๗ มาอนุโลมใช้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕

ป.วิ.พ. มาตรา ๒๔๓ บัญญัติว่า “...(๓) ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์จำต้องถือตามข้อเท็จจริงของศาลชั้นต้น ถ้าปรากฏว่า

(ก) การที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยข้อเท็จจริงนั้นผิดต่อกฎหมาย ศาลอุทธรณ์อาจฟังข้อเท็จจริงใหม่แทนข้อเท็จจริงของศาลชั้นต้น แล้วมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดีไปตามนั้น หรือ...”

การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์/ฎีกา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๗๓๕๐/๒๕๕๖ จำเลยเกิดเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๓๗ จำเลยกระทำความผิดฐานกระทำอนาจาร ๒ กระทั่งในปี ๒๕๔๕ ดังนั้น จำเลยจึงมีอายุกว่าสิบปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี จำเลยจึงไม่ต้องรับโทษ ตาม ป.อ. มาตรา ๗๔ แต่ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการตาม ป.อ. มาตรา ๗๔ (๑) ถึง (๕) ได้ ดังนั้น ที่ศาลล่างทั้งสองวินิจฉัยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอายุของจำเลยผิดจากพยานหลักฐานในสำนวนและลดมาตราส่วนโทษให้จำเลยในความผิดฐานดังกล่าวตาม ป.อ. มาตรา ๗๕ แล้วลงโทษจำเลยโดยเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปรับการฝึกอบรม ตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๐๔ (๒) จึงเป็นการไม่ชอบ ศาลฎีกาจึงฟังข้อเท็จจริงใหม่แทนข้อเท็จจริงของศาลล่างทั้งสองได้ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๔๓ (๓) (ก) ประกอบมาตรา ๒๔๗ และ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ

ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ บัญญัติว่า “คดีที่จำเลยอุทธรณ์ คำพิพากษาที่ให้ลงโทษ ห้ามมิให้ศาลอุทธรณ์พิพากษา เพิ่มเติมโทษจำเลย เว้นแต่โจทก์จะได้อุทธรณ์ในทำนอง นั้น”

มาตรา ๒๒๕ บัญญัติว่า “ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการพิจารณา และว่าด้วยคำพิพากษาและคำสั่งชั้นอุทธรณ์ มาบังคับในชั้นฎีกาโดยอนุโลม เว้นแต่ ห้ามมิให้ทำ ความเห็นแย้ง”

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

นอกจากศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาจะอยู่ในบังคับที่จะพิพากษาเกิน คำขอหรือที่มีได้กล่าวในฟ้องไม่ได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๒ ซึ่งนำมาใช้ในชั้นอุทธรณ์/ฎีกาตามมาตรา ๒๑๕, ๒๒๕ แล้ว

ในการทำคำพิพากษาและคำสั่งชั้นอุทธรณ์/ฎีกา กฎหมายยังเพิ่ม หลักการสำคัญอีก ๒ ประการ คือ

๑ การห้ามพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลย และ

๒ การให้อำนาจศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาพิพากษาลดไปถึงจำเลย อื่นที่มีได้อุทธรณ์/ฎีกาด้วยหากเป็นเหตุในส่วนลักษณะคดี

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๑. การห้ามศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลย

๑.๑ จำเลยอุทธรณ์ฝ่ายเดียว ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาพิพากษาเพิ่มเติมโทษไม่ได้

แม้ศาลสูงจะเห็นว่าจำเลยกระทำความผิดหนักกว่าที่ศาลล่างพิพากษาลงโทษจำเลยมา ศาลสูงจะพิพากษาแก้โทษของจำเลยให้หนักขึ้นหรือให้สาสมกับความผิดที่กระทำไม่ได้ เพราะจะเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย

เช่น ศาลชั้นต้นลงโทษจำคุกจำเลย ๒ ปี โจทก์ไม่อุทธรณ์ แต่จำเลยอุทธรณ์ว่าไม่ได้กระทำความผิด แต่หากศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิดก็ขอให้รอการลงโทษด้วย เช่นนี้ แม้ศาลอุทธรณ์จะเห็นว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิดและเป็นภัยต่อสังคม ซึ่งโทษจำคุก ๒ ปี ต่ำเกินไปไม่เหมาะสมกับความผิดและความเสียหายที่เกิดขึ้น ศาลอุทธรณ์ก็ไม่อาจแก้โทษจำคุกให้หนักขึ้นได้ เพราะจะเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๗๐๓๒/๒๕๕๕ ผู้เสียหายทั้งสามไม่ได้ฎีกาขอให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่การพิพากษาในคดีส่วนแพ่ง ศาลต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญา ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๖ ศาลฎีกาจึงต้องมีคำพิพากษาคดีส่วนแพ่งด้วย และที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย ๕ ปี โดยวินิจฉัยว่าการใช้ชีวิตการสำหรับเด็กและเยาวชนในคดีนี้ไม่เป็นประโยชน์แก่จำเลยและให้ส่งตัวจำเลยไปจำคุกในเรือนจำมีกำหนด ๒ ปี นั้น เห็นว่า ไม่มีกฎหมายใดให้อำนาจกระทำได้จึงเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่เนื่องจากจำเลยอุทธรณ์ฝ่ายเดียว ศาลฎีกาจึงไม่อาจกำหนดโทษจำเลยให้สูงกว่าโทษที่ศาลชั้นต้นพิพากษา เพราะจะเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย โดยที่โจทก์มิได้ฎีกาขอให้เพิ่มเติมโทษตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕ และ พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๖

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๑.๒ การปรับบทให้ถูกต้องโดยไม่แก้ไขโทษให้หนักขึ้น สามารถทำได้เพราะไม่ได้เพิ่มเติมโทษจำเลย

ฎีกาที่ ๔๒๙๑/๒๕๖๒ จำเลยเปิดสมุดบัญชีเงินฝากเพื่อให้ ป. ใช้รับโอนเงินค่ายาเสพติดจากลูกค้า จำเลยจึงมีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือ ป. ซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งการกระทำความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนตาม พ.ร.บ.มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง (๑) ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น จึงต้องระวางโทษจำเลยเช่นเดียวกับ ป. ซึ่งเป็นจำเลยในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๓๖๐๖/๒๕๕๙ ของศาลชั้นต้น เมื่อได้ความว่า การกระทำความผิดของ ป. ต้องด้วยบทกำหนดโทษตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๖ วรรคสาม ซึ่งต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต...

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

...ซึ่งคดีดังกล่าวศาลพิพากษาลงโทษจำคุก ป. ตลอดชีวิต และปรับ ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท ก่อนเพิ่มโทษและลดโทษกึ่งหนึ่ง ดังนั้น ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง และลงโทษจำคุกเพียง ๑๕ ปี จึงไม่ถูกต้อง ปัญหานี้เป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วยความสงบเรียบร้อย แม้คู่ความไม่ฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและแก้ไขโดยปรับบทลงโทษจำเลยให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ และ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาอาชญากรรม พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓ อนุวรรคสาม เมื่อโจทก์ไม่ได้ฎีกา ศาลฎีกาจึงไม่อาจพิพากษาแก้ไขโทษจำเลยให้ถูกต้องได้ เพราะเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย อันเป็นการต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕ และ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาอาชญากรรม พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๓๔/๒๕๕๕ การที่จำเลยที่ ๑ หลอกหลวงเอาทรัพย์สินไปจาก ผู้เสียหายที่ ๑ ในขณะที่ผู้เสียหายที่ ๑ มีอาการป่วยทางจิต ซึ่งเป็น บุคคลที่มีภาวะแห่งจิตต่ำกว่าปกติ และยอมถูกหลอกหลวงได้โดยง่าย กว่าคนปกติทั่วไปนั้น ถือเป็นกรกระทำ ความผิดฐานฉ้อโกงโดยอาศัย ความอ่อนแอแห่งจิตของผู้เสียหายที่ ๑ ผู้ถูกหลอกหลวง จึงเป็นความผิด ตาม ป.อ. มาตรา ๓๔๒ (๒) หาใช่เป็นเพียงความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๔๑ ดังที่ศาลล่างทั้งสองวินิจฉัยไม่ แต่เมื่อโจทก์และโจทก์ร่วมมิได้ ฎีกา ศาลฎีกาจึงเพียงแก้ไขปรับบทลงโทษจำเลยทั้งสี่เสียใหม่ให้ ถูกต้อง แต่ก็ไม่อาจเพิ่มเติมโทษจำเลยทั้งสี่ได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๑.๓ โจทก์ฟ้องแยกการกระทำหลายกรรม แต่ศาลล่างพิพากษาว่าเป็นกรรม เดียว ศาลสูงปรับบทว่าเป็นหลายกรรมได้ แต่แก้โทษให้หนักขึ้นไม่ได้

ฎีกาที่ ๔๓๘๕/๒๕๖๒ ภายหลังจากจำเลยกระทำชำเราผู้เสียหายที่ ๑ โจทก์ยัง ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้เสียหายที่ ๑ ตาม ป.อ. มาตรา ๓๑๐ วรรคแรก จากกรณีที่จำเลยจับผู้เสียหายที่ ๑ มัดไว้กับเก้าอี้ เป็นความผิดอีกกรรมหนึ่ง และฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานข่มขืน ใจผู้อื่นให้กระทำการใด ไม่กระทำการใดหรือจ่ายอมต่อสิ่งใด โดยทำให้กลัวว่า จะเกิดอันตรายต่อชีวิต จนผู้ถูกข่มขืนใจกระทำการนั้น ไม่กระทำการนั้นหรือ จ่ายอมต่อสิ่งนั้น ตาม ป.อ. มาตรา ๓๐๕ วรรคแรก จากกรณีที่จำเลยข่มขู่ ผู้เสียหายที่ ๑ มิให้นำเรื่องที่เกิดขึ้นไปบอกผู้ใด มิฉะนั้นจะใช้มีดฟันให้ตาย เป็นความผิดอีกกรรมหนึ่งด้วย...

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

...ซึ่งลักษณะความผิดในแต่ละข้อหาดังกล่าวแม้จะเป็นการกระทำต่อเนื่อง เชื่อมโยงอยู่ในวาระเดียวกันโดยมุ่งหมายมิให้ผู้เสียหายที่ ๑ บอกเรื่องที่ จำเลยกระทำต่อบุคคลอื่น แต่ความผิดทั้งสองข้อหาดังกล่าวอาศัยเจตนา ในการกระทำความผิดแตกต่างแยกจากความผิดฐานกระทำชำเรา ผู้เสียหายที่ ๑ ได้ จึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ปัญหาดังกล่าวเป็น ข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้โจทก์มิได้ฎีกา ศาลฎีกาก็มี อำนาจยกขึ้นวินิจฉัยปรับบทลงโทษจำเลยให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ แต่ไม่อาจพิพากษาลงโทษจำเลย ครบทุกกรรมได้ เพราะจะเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย ซึ่งต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๔๙๔/๒๕๖๖ ความผิดฐานเป็นเจ้าของรับกินรับใช้และฐานจัดให้มีการเล่นการพนันท้ายผลฟุตบอลต่างประเทศ เป็นความผิดสองกรรมต่างกัน ตาม ป.อ. มาตรา ๙๑ ปัญหานี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบ เรียบร้อย ศาลฎีกายกขึ้นวินิจฉัยแก้ไขให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๕ วรรคสอง, ๒๒๕ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงฯ มาตรา ๔ และ พ.ร.บ.ให้นำวิธี พิจารณาความอาญาในศาลแขวงฯ มาตรา ๓ เมื่อโจทก์ไม่ได้อุทธรณ์ฎีกา ขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสามฐานร่วมกันเป็นเจ้ามือรับกินรับใช้การพนันท้าย ผลฟุตบอลต่างประเทศด้วย ศาลฎีกาไม่อาจลงโทษจำเลยทั้งสามใน ความผิดดังกล่าวอีกกระทงหนึ่งได้เพราะจะเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลยทั้ง สาม ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒, ๒๒๕ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงฯ มาตรา ๔ และ พ.ร.บ.ให้นำวิธีพิจารณาฯ มาตรา ๓

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๔๖๕๕/๒๕๖๔ ความผิดฐานร่วมกันทำไม้หวงห้ามในเขตป่าสงวนแห่งชาติโดยไม่ได้รับอนุญาต และฐานร่วมกันยึดถือครอบครองทำประโยชน์ แผ้วถาง หรือทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติโดยไม่ได้รับอนุญาตนั้น ตามพฤติการณ์การกระทำความผิดคดีนี้ สามารถแยกการกระทำและเจตนาออกจากกันได้ จึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาว่าความผิดทั้งสองฐานดังกล่าวเป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษฐานร่วมกันทำไม้หวงห้ามในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ฯ ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตาม ป.อ. มาตรา ๙๐ นั้น ไม่ถูกต้อง ปัญหาแม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นฎีกา แต่เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบด้วยมาตรา ๒๒๕ แต่เมื่อโจทก์มิได้อุทธรณ์ฎีกาขอให้ลงโทษจำเลยที่ ๑ ซึ่งกระทำความผิดทั้งสองฐานดังกล่าวเพิ่มขึ้น จึงไม่อาจแก้ไขโทษที่จะลงแก่จำเลยที่ ๑ ได้เพราะจะเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยที่ ๑ ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบด้วยมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๑.๔ ความผิดหลายกรรมต่างกัน ต้องเพิ่มหรือลดโทษแต่ละกระทงก่อนแล้วจึงรวมโทษทุกกระทงไม่เกินเพดานโทษตาม ป.อ. มาตรา ๕๑ (๑) ถึง (๓) (ฎีกาที่ ๑๒๑๒๘/๒๕๕๖)

ฎีกาที่ ๒๑๖๔/๒๕๖๑ (ปชญ) จำเลยกระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน แต่ศาลชั้นต้นรวมโทษทุกกระทงแล้วจึงลดโทษให้จำเลย แทนที่จะลดโทษแต่ละกระทงก่อนแล้วจึงรวมโทษ ย่อมเป็นผลร้ายแก่จำเลยมากกว่าการลดโทษแต่ละกระทงเสียก่อนแล้วจึงรวมเข้าด้วยกัน เพราะ ป.อ. มาตรา ๒๑ วรรคสอง บัญญัติว่า หากกำหนดโทษจำคุกเป็นเดือน ให้นับสามสิบวันเป็นหนึ่งเดือน แต่ถ้ากำหนดเป็นปี ให้คำนวณตามปีปฏิทินในราชการ ดังนั้น การกำหนดโทษจำคุก ๑๒ เดือน ย่อมมีกำหนดเท่ากับ ๓๖๐ วัน ซึ่งน้อยกว่าจำนวนวันตามปีปฏิทินที่อาจมีถึง ๓๖๖ วัน หรือ ๓๖๕ วัน สุดแต่แต่ว่าจะเป็นปีอธิกสุรทินหรือปีจันทรคติ ศาลฎีกาเห็นควรแก้ไขให้ถูกต้องโดยให้ลดโทษแต่ละกระทงเสียก่อนแล้วจึงรวมโทษ

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๑๐๕/๒๕๖๔ จำเลยที่ ๒ กระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ รวมโทษทุกกระทงแล้วจึงลดโทษให้ แทนที่จะลดโทษในแต่ละกระทงก่อนแล้วจึงรวมโทษ ย่อมเป็นผลร้ายแก่จำเลยที่ ๒ มากกว่าการลดโทษแต่ละกระทงเสียก่อนแล้วจึงรวมเข้าด้วยกัน เพราะตาม ป.อ. มาตรา ๒๑ วรรคสอง หากกำหนดโทษจำคุกเป็นเดือน ให้นับสามสิบวันเป็นหนึ่งเดือน แต่ถ้ากำหนดเป็นปี ให้คำนวณตามปีปฏิทินในราชการ ดังนั้น การกำหนดโทษจำคุก ๑๒ เดือน ย่อมมีกำหนดเท่ากับ ๓๖๐ วัน ซึ่งน้อยกว่าจำนวนวันตามปีปฏิทินที่อาจมีถึง ๓๖๖ วัน หรือ ๓๖๕ วัน สุดแท้แต่ว่าจะเป็นปีอธิกสุรทินหรือปีจันทร์คติ

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๒. ศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์พิพากษาผิดพลาดเป็นคุณแก่จำเลย

๒.๑ ศาลล่างรวมโทษทุกกระทงในความผิดหลายกรรมต่างกัน แต่กำหนดโทษขั้นสูงไม่ถูกต้องตาม ป.อ. มาตรา ๕๑ (๓)

ฎีกาที่ ๑๒๒๐/๒๕๓๐ กรณีที่ความผิดกระทงหนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน ๑๐ ปีขึ้นไป แม้ ป.อ. มาตรา ๕๑ (๓) จะกำหนดไว้ว่า เมื่อรวมโทษทุกกระทงแล้วโทษจำคุกต้องไม่เกิน ๕๐ ปี ก็ตาม แต่ก็มีบทยกเว้นไม่ทำให้บังคับสำหรับกรณีที่ศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต การที่ศาลชั้นต้นลงโทษจำเลยตาม ป.อ. มาตรา ๒๘๕ ให้ประหารชีวิต ส่วนฐานมีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนไว้ในครอบครอง จำคุก ๑ ปี ฐานพาอาวุธปืนติดตัวไปในทางสาธารณะ จำคุก ๖ เดือน ลดโทษให้ ๑ ใน ๓ ตาม ป.อ. มาตรา ๘๘ แล้วให้จำคุกตลอดชีวิต และจำคุก ๑ ปี เปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นจำคุก ๕๐ ปี แต่คงให้จำคุกเพียง ๕๐ ปี จึงไม่ถูกต้อง แต่เมื่อโจทก์ไม่ได้อุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลชั้นต้น ศาลฎีกาก็ไม่อาจแก้ไขให้เป็นผลร้ายแก่จำเลยได้

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๗๗๒๒/๒๕๔๔ ศาลชั้นต้นเรียงกระทงลงโทษจำเลย ๒ กระทง กระทงแรกจำคุกตลอดชีวิต กระทงที่สองจำคุก ๑ ปี แต่ตาม ป.อ. มาตรา ๕๑ (๓) บัญญัติตอนท้ายไว้ความว่า เว้นแต่กรณีที่ศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต ซึ่งหมายความว่า หากกระทงหนึ่งกระทงใดมีโทษที่จะลงแก่จำเลยจริง ๆ เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตแล้ว ศาลลงโทษจำเลยได้เพียงจำคุกตลอดชีวิตเท่านั้น ความผิดกระทงแรกศาลชั้นต้นลงโทษจำคุกตลอดชีวิต แต่เมื่อลดโทษให้จำเลยแล้ว คงจำคุก ๓๓ ปี ๔ เดือน จึงอยู่ในเกณฑ์ที่จะนำเอาโทษจำคุกในความผิดกระทงที่สองมารวมอีกได้ ซึ่งเมื่อรวมกับโทษกระทงที่สองหลังจากลดโทษให้จำเลยจำคุก ๘ เดือน รวมเป็นโทษจำคุก ๓๓ ปี ๑๒ เดือน การที่ศาลชั้นต้นไม่นำโทษของจำเลยในความผิดกระทงที่สองมารวมลงแก่จำเลยเป็นการไม่ถูกต้อง แต่เมื่อโจทก์มิได้อุทธรณ์ฎีกาขอให้ลงโทษจำเลยให้ถูกต้อง ศาลฎีกาจึงไม่อาจแก้ไขให้ถูกต้องได้เพราะจะเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลย ซึ่งเป็นการต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕ คงลงโทษได้เพียงจำคุก ๓๓ ปี ๔ เดือน ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๒.๒ ศาลล่างพิพากษาลงโทษจำเลยต่ำกว่าอัตราโทษขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนด

ฎีกาที่ ๗๐๖๕/๒๕๔๗ ความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๕ (๑) วรรคแรก มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท (ปัจจุบัน ปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท) ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ใช้ดุลพินิจวางโทษก่อนลดให้จำคุกจำเลย ๖ เดือน จึงเป็นการลงโทษจำเลยต่ำกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กฎหมายบัญญัติไว้ แต่เนื่องจากโจทก์มิได้อุทธรณ์ปัญหา ศาลฎีกาจึงไม่อาจแก้ไขกำหนดโทษให้เป็นไปตามบทกฎหมายดังกล่าวได้ เพราะจะเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย ซึ่งต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๒.๓ ศาลล่างมิได้ลงโทษจำคุกและปรับด้วยเสมอ ตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา ๑๐๐/๑ (ปัจจุบัน ป.ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๑๕๒ วรรคหนึ่ง)

ฎีกาที่ ๓๑๖๑/๒๕๔๗ ความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา ๖๖ วรรคสอง มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงห้าล้านบาท (ปัจจุบันตาม ป.ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๙๐, ๑๔๕ วรรคหนึ่ง) ซึ่งมีระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท (ซึ่งตามมาตรา ๑๐๐/๑ กำหนดให้ความผิดที่มีโทษจำคุกและปรับ ให้ศาลลงโทษจำคุกและปรับด้วยเสมอโดยคำนึงถึงการลงโทษในทางทรัพย์สินเพื่อป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ที่ศาลล่างทั้งสองลงโทษจำคุกจำเลยโดยไม่ปรับด้วยนั้นจึงไม่ถูกต้อง ...

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

... (ปัจจุบัน ป.ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๑๕๒ วรรคหนึ่ง) บัญญัติว่า ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายนี้ที่มีโทษจำคุกและปรับให้ศาลลงโทษจำคุกและปรับด้วยเสมอ โดยคำนึงถึงการลงโทษในทางทรัพย์สินเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด) ปัญหานี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ แต่โจทก์มิได้อุทธรณ์ฎีกาในปัญหาดังกล่าว ศาลฎีกาไม่อาจกำหนดโทษปรับได้ เพราะจะเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลย ซึ่งต้องห้าม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

หมายเหตุ กรณีมีการเพิ่มโทษตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ (ป.ยาเสพติด) เมื่อมีโทษปรับก็ต้องเพิ่มโทษปรับด้วย แต่หากโทษก็ไม่อุทธรณ์ ย่อมเพิ่มโทษไม่ได้

ฎีกาที่ ๒๐๔๕/๒๕๕๑ แม้ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ วางโทษจำคุกตลอดชีวิตแล้วย่อมไม่อาจเพิ่มโทษจำคุกได้อีกก็ตาม แต่ความผิดที่จำเลยที่ ๑ กระทำการตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดฯ มาตรา ๖๖ วรรคสาม มีโทษจำคุกและปรับ และมาตรา ๑๐๐/๑ กำหนดให้ศาลลงโทษจำคุกและปรับด้วยเสมอ ซึ่งศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ก็ได้วางโทษจำคุกจำเลยที่ ๑ ตลอดชีวิตและปรับจำเลยที่ ๑ ด้วยการเพิ่มโทษที่จะลงแก่จำเลยตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดฯ มาตรา ๕๗ จึงเพิ่มโทษปรับได้ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ มิได้เพิ่มโทษจำเลยที่ ๑ จึงเป็นการมิชอบ แต่โทษก็มีได้ฎีกา ศาลฎีกาย่อมไม่อาจเพิ่มโทษปรับได้เพราะจะเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยที่ ๑ อันเป็นการต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๓. ศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์พิพากษาผิดพลาดเป็นผลร้ายแก่จำเลย

กรณีที่ศาลล่างลงโทษจำเลยเกินอัตราโทษขั้นสูงตามกฎหมาย แม้จำเลยไม่อุทธรณ์/ฎีกาขึ้นมา หากศาลสูงเห็นก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องได้ เพราะเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๕ วรรคสอง

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๕๗๑/๒๕๔๒ ศาลอุทธรณ์พิพากษาเรียงกระทงลงโทษจำเลย เมื่อรวมโทษจำเลยแล้วคงจำคุกจำเลย ๓ เดือน ๑๕ วัน ซึ่งไม่ถูกต้อง **ที่ถูกต้อง เป็น ๖ เดือน ๑๕ วัน** และในความผิดฐานยิงปืนโดยใช้เหตุ ตาม ป.อ. มาตรา ๓๗๖ (เดิม) มีระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑๐ วัน การที่ศาลอุทธรณ์วางโทษจำคุกจำเลยทั้งสามคนละ ๑ เดือน จึงเกินกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนด ศาลฎีกาเห็นสมควรแก้ไขให้ถูกต้องโดยให้จำคุกจำเลยในความผิดฐานนี้ ๑๐ วัน **และเมื่อรวมโทษจำคุกตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์แล้วยังน้อยกว่าโทษที่คำนวณโดยถูกต้อง** แต่โจทก์มิได้ฎีกาขอให้ลงโทษให้ถูกต้อง ศาลฎีกาไม่อาจแก้ไขโทษสำหรับจำเลยให้ถูกต้องได้ เพราะเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษ ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๔. ศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์คำนวณโทษผิดต่ำกว่าความเป็นจริง

กรณีที่ศาลล่างลงโทษจำเลยผิดพลาดน้อยกว่าความเป็นจริง หากโจทก์ไม่อุทธรณ์/ฎีกาขอให้ศาลสูงคำนวณให้ถูกต้อง แม้ศาลสูงเห็นก็ไม่อาจแก้ไขโทษให้สูงขึ้นตามที่ถูกต้องได้ เพราะเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย

ฎีกาที่ ๖๓๕๗/๒๕๔๐ การที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลย ๔ ปี ลดโทษให้หนึ่งในสามคงจำคุก ๒ ปี ๔ เดือน เป็นการคำนวณโทษผิดพลาด **ที่ถูกเป็น ๒ ปี ๘ เดือน** และศาลอุทธรณ์พิพากษายืน แต่เมื่อโจทก์มิได้อุทธรณ์ฎีกาขอให้ลงโทษให้ถูกต้องศาลฎีกาจึงไม่อาจแก้ไขให้ถูกต้องได้ เพราะเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยซึ่งต้องห้ามตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕ (และฎีกาที่ ๑๕๘๐/๒๕๔๒)

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๕. ศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์พิพากษาปรับจำเลยเป็นรายคนไม่ถูกต้อง

ฎีกาที่ ๖๔๔๒/๒๕๕๐ การที่จำเลยทั้งสองร่วมกันลักลอบนำบุหรี่ซิการ์เรตต่างประเทศที่ยังมีได้เสียค่าภาษีและยังมีได้ผ่านศุลกากรโดยถูกต้องจากต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรโดยหลีกเลี่ยงการเสียภาษีศุลกากร และโดยเจตนาจะหนีค่าภาษีและมิบุหรีซิการ์เรตจำนวนเดียวกันนั้นโดยมิได้ปิดแสดมปียาสูบตาม พ.ร.บ. ยาสูบฯ ในวันเวลาเดียวกัน อันเป็นการกระทำที่จำเลยทั้งสองมีเจตนาในผลของการกระทำเป็นอย่างเดียวกันคือการหลีกเลี่ยงที่จะไม่ต้องเสียภาษีศุลกากรและปิดแสดมปียาสูบตามกฎหมาย แม้การกระทำของจำเลยทั้งสองจะผิดต่อกฎหมายหลายบทก็เป็นการกระทำโดยเจตนาเดียวกัน จึงเป็นความผิดกรรมเดียว ต้องลงโทษจำเลยทั้งสองตาม พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๓ มาตรา ๒๗ ซึ่งเป็นบทกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตาม ป.อ. มาตรา ๕๐ ...

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

...ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยทั้งสองฐานนำบุหรีซิการ์เรตต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ผ่านศุลกากร ปรับคนละ ๒๒,๒๕๗ บาท แต่ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นให้ปรับจำเลยทั้งสองสำหรับความผิดดังกล่าวเป็นเงินสี่เท่าของราคาซึ่งได้รวมค่าอากรจำนวน ๕,๕๖๔.๔๕ บาท เป็นเงินทั้งสิ้น ๒๒,๒๕๗.๘๐ บาท แม้ศาลชั้นต้นจะปรับจำเลยทั้งสองเป็นรายตัวคนละ ๒๒,๒๕๗ บาท ซึ่งไม่ถูกต้องตามมาตรา ๒๗ แห่ง พ.ร.บ.ศุลกากรพ.ศ. ๒๕๖๕ เพราะต้องปรับสำหรับความผิดครั้งหนึ่ง ๆ และเป็นเงินสี่เท่าดังกล่าวก็ตาม แต่การที่ศาลชั้นต้นปรับเป็นเงิน ๒๒,๒๕๗ บาท โดยโทษที่มีได้อุทธรณ์ขอให้ลงโทษจำเลยหนักขึ้น ศาลอุทธรณ์จึงไม่อาจลงโทษปรับให้หนักขึ้นได้ ศาลฎีกามีอำนาจแก้ไขเสียให้ถูกต้องได้ โดยให้ปรับจำเลยทั้งสองรวมกันเป็นเงิน ๒๒,๒๕๗ บาท เมื่อลดโทษให้กึ่งหนึ่งแล้วคงปรับจำเลยทั้งสองรวมกันเป็นเงิน ๑๑,๑๒๘.๕๐ บาท

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๖. ศาลล่างฟังว่าผู้เสียหายมีส่วนก่อให้เกิดจำเลยกระทำความผิดจึงลดโทษให้จำเลย แต่ศาลสูงเห็นว่าผู้เสียหายมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องเช่นนั้นไม่ควรลดโทษให้ หากโจทก์มิได้อุทธรณ์/ฎีกาไม่ลดโทษ ศาลสูงไม่อาจแก้เป็นไม่ลดโทษให้ได้

ฎีกาที่ ๗๕๑๗/๒๕๕๕ คดีนี้ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษาเห็นพ้องกันว่า การกระทำของจำเลยมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการขาดความระมัดระวังของผู้เสียหาย ซึ่งถือว่ามีเหตุอื่นอันเป็นเหตุบรรเทาโทษ จึงลดโทษให้จำเลยกึ่งหนึ่งตาม ป.อ. มาตรา ๗๘ แต่การที่ผู้เสียหายเป็นพนักงานธนาคารจำต้องทำยอดลูกค้าบัตรเครดิตให้ได้ตามที่ธนาคารกำหนด จึงยอมไปเที่ยวและร่วมทานอาหารกับจำเลยเพราะผู้เสียหายเคยรับปากจำเลยไว้ จึงไม่ยอมเสียค่าพูดกับลูกค้า และในที่สุดยอมขึ้นไปห้องพักบนอพาร์ทเมนต์ที่เกิดเหตุตามคำขอร้องของจำเลยเป็นเหตุให้ถูกจำเลยใช้อาวุธปืนพลุขู่ข่มขู่และใช้กำลังบังคับข่มขืนกระทำชำเราจนสำเร็จความใคร่นั้น...

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

...พฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดของจำเลยดังกล่าว หาใช่กรณีที่จะถือได้ว่าสาเหตุแห่งการกระทำความผิดของจำเลยมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการขาดความระมัดระวังตัวของผู้เสียหาย อันจะถือว่ามีเหตุอื่นที่ศาลเห็นว่ามิเหตุอันควรปราณีลักษณะทำนองเดียวกับเหตุอื่น ๆ ที่บัญญัติไว้ใน ป.อ. มาตรา ๗๘ ไม่อย่างใดก็ตาม เมื่อโจทก์มิได้อุทธรณ์ฎีกาในปัญหาข้อนี้ ศาลฎีกาก็ไม่อาจพิพากษาแก้เป็นไม่ลดโทษให้แก่จำเลยตามคำพิพากษาของศาลล่างทั้งสองได้ เพราะจะเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยซึ่งต้องห้าม ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗. หลักในการพิจารณาว่ากรณีเช่นใดเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย

หลักพิจารณาโดยการเปรียบเทียบผลร้ายที่จำเลยได้รับตามคำพิพากษาของแต่ละศาลเป็นกรณีไป โดยเทียบเคียงโทษตาม ป.อ. มาตรา ๑๘ ที่เรียงลำดับความหนักเบาจากโทษประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน

อย่างไรก็ตาม หากศาลสูงกำหนดเงื่อนไขการลงโทษที่เป็นคุณแก่จำเลยไว้ แม้ตามลำดับโทษอาจจะดูหนักกว่า ก็ยังไม่ถือว่าเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย ซึ่งต้องพิจารณาเป็นรายคดีและศึกษาตามแนวคำพิพากษาฎีกาด้วย

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๑ การแก้จากรอการลงโทษเป็นไม่รอการลงโทษจำคุก เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๒๕๘๑/๒๕๕๔ ความผิดฐานมีอาวุธปืนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับใบอนุญาตและฐานพาอาวุธปืนนั้น ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย ๕ เดือน และปรับ ๕,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ ๒ ปี โจทก์ไม่อุทธรณ์ความผิดดังกล่าว จึงต้องถือว่าโจทก์พอใจคำพิพากษาศาลชั้นต้นที่ลงโทษจำเลยในความผิดนั้นแล้ว การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ พิพากษาแก้โทษจำเลยเป็นไม่รอการลงโทษจึงเป็นการไม่ชอบ เพราะเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๒ แก้อากโทษจำคุกเป็นโทษกักขัง ไม่เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๖๕๘/๒๕๕๑ การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นโทษกักขังตาม ป.อ. มาตรา ๒๓ นั้น เป็นการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษแก่จำเลยตามสมควรแก่ความผิดตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๕ วรรคสอง และโทษกักขังก็เป็นโทษในสถานเบาว่าโทษจำคุก ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ จึงมิได้พิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยทั้งที่โจทก์จะมีได้อุทธรณ์ในทำนองนั้น คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๓ หาได้ฝ่าฝืนต่อ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๒ ประกอบมาตรา ๒๑๕ หรือมาตรา ๒๑๒ ไม่

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๓ แก้อากโทษกักขังเป็นโทษจำคุกและรอกการลงโทษจำคุกให้ ไม่เป็นการเพิ่มเติมโทษ เพราะการรอกการลงโทษจำคุกเป็นเงื่อนไขที่เป็นคุณแก่จำเลยมากกว่าโทษกักขัง

ฎีกาที่ ๒๖๕๑/๒๕๑๗ (ปชญ) ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย ๕ วัน ปรับ ๒๐๐ บาท โทษจำคุกเปลี่ยนเป็นกักขัง จำเลยฝ่ายเดียวอุทธรณ์ การที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ให้รอกการลงโทษไว้มีกำหนด ๑ ปี โดยไม่ลงโทษกักขังแทนจำคุก นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นนั้น เป็นการกำหนดโทษจำคุกโดยมีเงื่อนไขให้เป็นคุณแก่จำเลยเพื่อให้จำเลยไม่ต้องรับโทษกักขัง ไม่เป็นการเพิ่มเติมโทษอันต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๓.๔ แก้อโทษจำคุกให้สูงขึ้นเพื่อรอการลงโทษจำคุก ไม่เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๑๗๑๘/๒๕๒๖ ศาลชั้นต้นลงโทษจำคุก ๕ เดือน ปรับ ๒,๕๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอไว้มีกำหนด ๒ ปี ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่าให้จำคุก ๓ เดือน ไม่ปรับและไม่รอการลงโทษ ศาลฎีกาพิพากษาให้บังคับคดีไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นได้ ไม่เป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยตามป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๓.๕ เพิ่มโทษปรับขึ้นอีกสถานหนึ่งเพื่อรอการลงโทษจำคุกให้ ไม่เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๑๗๒๓/๒๕๔๒ ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุกจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๑ อุทธรณ์ขอให้รอการลงโทษ ศาลอุทธรณ์เห็นว่า จำเลยที่ ๑ เพียงแต่มีเครื่องวิทยุโทรคมนาคมโดยไม่ได้ รับอนุญาตให้ใช้และใช้จากทางราชการเท่านั้น ทั้งไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าเครื่องวิทยุโทรคมนาคมของกลางเป็นเครื่องที่สามารถดักฟังข่าวสารราชการที่เป็นความลับของชาติได้ ประกอบกับจำเลยที่ ๑ ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน จึงมีเหตุอันสมควรรอการลงโทษจำคุกไว้ ศาลอุทธรณ์รอการลงโทษจำคุกไว้ แต่ลงโทษปรับเพิ่มขึ้นอีกสถานหนึ่งด้วย มีผลให้จำเลยที่ ๑ ยังไม่ต้องรับโทษจำคุก โทษที่ศาลอุทธรณ์กำหนดจึงเบากว่าโทษที่ศาลชั้นต้นกำหนด จึงไม่เป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยที่ ๑ แต่อย่างใด

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๖ แก้โทษปรับเป็นโทษจำคุกเพื่อรอการลงโทษจำคุก ไม่เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๔๕๒๕/๒๕๓๓ ศาลชั้นต้นลงโทษปรับจำเลย
สถานเดียว ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่าให้ลงโทษ
จำคุกจำเลยสถานเดียว แต่ให้รอการลงโทษไว้ นั้น **ไม่ถือ**
ว่าเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒
เพราะเป็นการกำหนดโทษจำคุกโดยมีเงื่อนไขเป็นคุณแก่
จำเลย

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๗ แก้จากโทษปรับเป็นจำคุกอีกสถานหนึ่ง เท่ากับเป็นจำคุกและปรับ แล้วรอ การลงโทษให้ ก็ถือว่าเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย

ฎีกาที่ ๔๘๘๘/๒๕๓๖ พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ศ. ๒๔๖๕ มาตรา ๒๗ ทวิ กำหนด
ระวางโทษปรับเป็นเงินสี่เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้วนั้น คำว่า
"ค่าอากร" หมายถึง ค่าอากรในทางศุลกากรเท่านั้น หากรวมถึงภาษีสรรพสามิต
ภาษีมูลค่าเพิ่มอันเป็นภาษีฝ่ายสรรพากรด้วยไม่ จึงจะนำภาษีสรรพสามิตและ
ภาษีมูลค่าเพิ่มมารวมเป็นค่าอากรเพื่อคำนวณโทษปรับด้วยมิได้ ศาลอุทธรณ์
พิพากษาแก้คำพิพากษาศาลชั้นต้นที่ให้ลงโทษปรับสถานเดียวโดยให้ลงโทษ
จำคุกด้วย แต่ให้รอการลงโทษจำคุกไว้ ๒ ปี เป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลยให้หนัก
ขึ้น โดยโจทก์มิได้อุทธรณ์ เป็นการไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๘ แก้อโทษจำคุกให้เบาลง แต่ไม่ลดโทษให้ทั้งที่โจทก์ไม่อุทธรณ์/ฎีกา ถือเป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๓๘๕๔/๒๕๓๐ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๕ ประกอบมาตรา ๓๔๐ ตี จำคุก ๑๘ ปี เพิ่มโทษตามมาตรา ๕๓ เป็นจำคุก ๒๖ ปี มีความผิดตาม พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ ฐานมีอาวุธปืนจำคุก ๑ ปี ๖ เดือน ฐานพาอาวุธปืนไปในทางสาธารณะจำคุกคนละ ๖ เดือน เป็นโทษจำคุก ๒๕ ปี ลดโทษหนึ่งในสามตาม ป.อ. มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๑๕ ปี ๔ เดือน จำเลยอุทธรณ์ การที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่าจำเลยมีความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๕ จำคุก ๑๒ ปี เพิ่มโทษตามมาตรา ๕๓ เป็นจำคุก ๑๘ ปี รวมกับโทษฐานมีอาวุธปืนพาอาวุธปืนติดตัวไปในทางสาธารณะโดยไม่มีเหตุอันควร เป็นจำคุก ๒๐ ปี ไม่ได้ลดโทษให้แก่จำเลย เป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยโดยที่โจทก์มิได้อุทธรณ์ เป็นการไม่ถูกต้อง ศาลฎีกาพิพากษาแก้โดยลดโทษให้จำเลยหนึ่งในสามตาม ป.อ. มาตรา ๗๘ คงจำคุกไว้ ๑๓ ปี ๔ เดือน

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๙ การสั่งริบของกลางไม่เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๓๒๕๕/๒๕๔๗ โจทก์ฟ้องขอให้ริบของกลางทั้งหมด แต่ศาลล่างทั้งสองมิได้มีคำวินิจฉัยว่าจะริบของกลางดังกล่าวหรือไม่ คำพิพากษาของศาลล่างทั้งสองยังไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๖ (๕) แม้คู่ความจะมีได้ฎีกาในปัญหานี้แต่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ และการริบทรัพย์สินของกลางนี้ไม่เป็นการเพิ่มโทษจำเลย จึงไม่ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ เมื่อปรากฏว่าทรัพย์สินของกลางเป็นทรัพย์สินที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิดและมีไว้เป็นความผิด จึงให้ริบ

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๑๐ ความผิดที่มีทั้งอัตราโทษปรับเป็นระวางโทษที่กำหนดและโทษปรับรายวัน จะเป็นการเพิ่มเติมโทษหรือไม่ ต้องพิจารณาโทษแต่ละอย่างแยกต่างหากจากกัน

ฎีกาที่ ๗๓๓๐/๒๕๔๐ กรณีที่มีทั้งระวางโทษที่กำหนดและโทษรายวัน การที่จะพิจารณาว่าศาลใดลงโทษสูงกว่ากัน ต้องพิจารณาลักษณะของโทษแยกกัน ศาลชั้นต้นลงโทษจำคุกและปรับ กับปรับรายวันอีกวันละ ๒๐๐ บาท จำเลยอุทธรณ์ฝ่ายเดียว และศาลอุทธรณ์ลงโทษปรับและปรับรายวันวันละ ๕๐๐ บาท ย่อมเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยเมื่อโจทก์มิได้อุทธรณ์ขอให้เพิ่มโทษจำเลย จึงเป็นการไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๑๑ การบวกโทษที่รอไว้ไม่เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๑๔๖๔๕/๒๕๕๘ ข้อเท็จจริงปรากฏตามสำเนาคำพิพากษาทำอุทธรณ์ของจำเลยว่า คดีที่โจทก์ขอให้เพิ่มโทษนั้น ศาลอุทธรณ์ลงโทษจำคุกและปรับ แต่โทษจำคุกให้รอกการลงโทษไว้ จึงเป็นกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลจากอุทธรณ์ของจำเลยว่า ภายในเวลาที่ศาลรอกการลงโทษไว้ในคดีก่อน จำเลยมากระทำความผิดเป็นคดีนี้อีก จึงต้องนำโทษจำคุกที่รอกการลงโทษไว้ในคดีก่อนมาบวกเข้ากับโทษในคดีนี้ แม้โจทก์มิได้ขอให้บวกโทษ ทั้งมิใช่การพิพากษาเกินคำขอและไม่เป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย เพราะกฎหมายบัญญัติให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังบวกโทษที่รอกการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลังด้วยเสมอ

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๓.๑๒ ศาลสูงจะลงโทษจำเลยให้หนักขึ้นตามที่จำเลยอุทธรณ์/ฎีกาไม่ได้ เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๓๓๔๑/๒๕๔๐ ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยตลอดชีวิต จำเลยฎีกาว่าจำเลยไม่ประสงค์ให้ศาลฎีกาพิจารณาและพิพากษาเพื่อประโยชน์แก่จำเลย แต่ขอให้ศาลฎีกาลงโทษประหารชีวิตโดยไม่ต้องลดโทษให้แก่จำเลย กรณีเป็นเรื่องที่จำเลยไม่ต้องการให้พิจารณาพิพากษาใหม่ในส่วนที่จะเป็นประโยชน์แก่จำเลย ศาลฎีกาจึงไม่จำต้องวินิจฉัยว่าจำเลยกระทำความผิดตามโจทก์ฟ้องหรือไม่ ส่วนที่จำเลยขอให้ลงโทษประหารชีวิตโดยไม่ต้องลดโทษให้แก่จำเลยนั้นเท่ากับเป็นการเพิ่มโทษจำเลยโดยที่โจทก์ไม่ได้ฎีกาในประเด็นนี้ ย่อมต้องห้ามในการที่จะเพิ่มโทษจำเลยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕ ศาลฎีกาไม่อาจเพิ่มโทษจำเลยได้

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๓.๑๓ การที่ศาลล่างพิพากษาปรับจำเลยตาม ป.อ. มาตรา ๒๘, ๓๐ ซึ่งจะกักขังได้เพียง ๑ ปี หรือมิได้ระบุในคำพิพากษาว่าให้กักขังแทนค่าปรับเป็นระยะเวลาเท่าใด การที่ศาลสูงแก้เป็นว่า หากต้องกักขังแทนค่าปรับให้กักขังเกินกว่า ๑ ปี แต่ไม่เกิน ๒ ปี หรือให้กักขังไม่เกิน ๒ ปี เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๑๓๕๘๘/๒๕๕๖ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตาม ป.อ. มาตรา ๒๘, ๓๐ ถือเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นไม่ได้สั่งให้กักขังจำเลยไว้เป็นอย่างอื่น ดังนั้น หากจะกักขังจำเลยแทนค่าปรับก็กักขังได้เพียง ๑ ปี ตาม ป.อ. มาตรา ๓๐ วรรคแรก การที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า หากต้องกักขังแทนค่าปรับให้กักขังไม่เกิน ๒ ปี โดยโจทก์ไม่ได้อุทธรณ์ถือว่าเป็นการเพิ่มโทษจำเลย ซึ่งเป็นการไม่ชอบ

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๑๔ โจทก์อุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นขอให้ไม่รอกการลงโทษอย่างเดียว แต่ศาลอุทธรณ์กำหนดโทษจำคุกให้สูงขึ้น เป็นการเพิ่มเติมโทษฎีกาที่ ๖๑๒๑/๒๕๔๘ โจทก์อุทธรณ์ขอให้ลงโทษจำเลยในสถานหนักโดยไม่รอกการลงโทษ เท่ากับโจทก์อุทธรณ์ขอให้ไม่รอกการลงโทษเพียงประการเดียว มิได้อุทธรณ์ขอให้กำหนดโทษสูงขึ้นด้วย การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ กำหนดโทษจำคุกข้อหาความผิดดังกล่าวสูงขึ้นจึงเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยโดยที่โจทก์มิได้อุทธรณ์ แม้จำเลยไม่ได้ฎีกาในปัญหานี้ แต่ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นอ้างและแก้ไขให้ถูกต้องได้ตามป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๑๕ โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำผิด ๒ กระทั่งศาลชั้นต้นฟังว่าจำเลยทำผิดกระทงเดียวซึ่งมีโทษเบาจึงรอกการลงโทษให้ โจทก์อุทธรณ์ขอให้ลงโทษจำเลยอีกกระทงหนึ่งซึ่งมีโทษหนัก แม้ศาลอุทธรณ์จะพิพากษาแก้ว่าจำเลยทำผิดในกระทงที่อุทธรณ์ขึ้นมาและลงโทษจำคุกโดยไม่รอก ก็ไม่มีอำนาจไปแก้โทษกระทงเบาเป็นไม่รอกการลงโทษด้วย เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๔๗๒/๒๕๔๕ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยทั้งสองมีความผิดฐานเสพเมทแอมเฟตามีนลงโทษจำคุกและปรับ รอการลงโทษและคุมความประพฤติของจำเลยทั้งสอง ยกฟ้องโจทก์ข้อหาร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่าย การที่โจทก์อุทธรณ์ขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองแต่เฉพาะข้อหาเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย มิได้อุทธรณ์ในข้อหาเสพเมทแอมเฟตามีนด้วย ต้องถือว่าโจทก์พอใจคำพิพากษาของศาลชั้นต้นที่ลงโทษจำเลยทั้งสองในข้อหาเสพเมทแอมเฟตามีนแล้ว ดังนั้น การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ พิพากษาแก้ไขโทษจำเลยทั้งสองในข้อหาเสพเมทแอมเฟตามีนเป็นไม่รอการลงโทษและไม่ปรับจำเลยทั้งสอง จึงเป็นการไม่ชอบ เพราะเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลยทั้งสอง อันเป็นการต้องห้ามตาม ป.วิ.อ มาตรา ๒๑๒

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๗.๑๖ กรณีศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำคุกและปรับ โทษจำคุกให้รอการลงโทษ โจทก์อุทธรณ์ขอให้ไม่รอการลงโทษ ศาลอุทธรณ์มีอำนาจเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทน โดยไม่ปรับได้ แม้ว่าจำเลยจะได้ชำระค่าปรับในศาลชั้นต้นแล้วก็ตาม ไม่เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๑๔๕๓/๒๕๕๔ ศาลชั้นต้นลงโทษจำคุกและปรับ โทษจำคุกให้รอไว้ โจทก์อุทธรณ์ขอให้ไม่รอการลงโทษ คำพิพากษาศาลชั้นต้นจึงยังไม่ถึงที่สุด เมื่อความผิดฐานขับรถบรรทุกน้ำหนักเกินตามฟ้อง มีระวางโทษจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ จึงมีอำนาจแก้ไขโทษจำเลยเป็นจำคุกโดยไม่รอการลงโทษตามที่โจทก์อุทธรณ์ หรือเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทน เบากว่าที่โจทก์อุทธรณ์ขอให้ลง แต่หนักกว่าโทษที่ศาลชั้นต้นลงแก่จำเลยได้ แม้จำเลยจะได้ชำระค่าปรับครบถ้วนแล้วก็ยังเป็นเพียงการชำระค่าปรับตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นในระหว่างอุทธรณ์ ไม่ใช่การชำระค่าปรับเสร็จเด็ดขาดตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นที่ถึงที่สุดแล้ว ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ลงโทษจำคุกแล้วเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทนโดยไม่ปรับนั้น ไม่เป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลย และจำเลยมีสิทธิที่จะขอเงินที่ชำระเป็นค่าปรับไปก่อนในระหว่างที่คดียังไม่ถึงที่สุดนั้นคืนได้ คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ที่แก้ไขโทษมานั้นชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

๓.๑๓ กรณีจำเลยมีความผิดฐานยึดถือครอบครองที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดินตาม ป.ที่ดิน ศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลย คนงาน ผู้รับจ้าง ผู้แทน และบริวารของจำเลยออกจากที่ดินดังกล่าวโดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องมีคำขอในส่วนนี้ได้ และไม่ถือว่าเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย

ห้ามศาลอุทธรณ์/ฎีกาเพิ่มเติมโทษ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๓๓๘๘-๓๓๘๓/๒๕๖๔ แม้ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยที่ ๒ ที่ ๔ และที่ ๗ ตาม ป.ที่ดิน มาตรา ๘ (๑), ๑๐๘ วรรคหนึ่ง แต่เมื่อที่ดินที่เกิดเหตุเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ประชาชนไม่สามารถยึดถือครอบครองได้ ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจสั่งให้จำเลย คนงาน ผู้รับจ้าง ผู้แทน และบริวารของจำเลยออกจากที่ดินที่เกิดเหตุได้โดยโจทก์หาจำเป็นต้องมีคำขอไม่ กรณีมิใช่เป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยที่ ๒ ที่ ๔ และที่ ๗ อันเป็นการต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๒ ประกอบ มาตรา ๒๒๕

ข้อยกเว้นให้เพิ่มเติมโทษได้

๘. ข้อยกเว้นที่ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยได้

๘.๑ เมื่อโจทก์อุทธรณ์/ฎีกาในทำนองขอให้เพิ่มโทษจำเลย (ฎีกาที่ ๕๗๕/๒๕๖๒, ฎีกาที่ ๒๖๔/๒๕๖๕)

ฎีกาที่ ๖๔๕๕/๒๕๕๕ โจทก์อุทธรณ์ว่า ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง และลงโทษจำคุกจำเลย ๑ ปี ต่ำกว่าระวางโทษขั้นต่ำ โจทก์จึงไม่เห็นด้วยและขอให้พิพากษาแก้เป็นลงโทษจำคุกจำเลยตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มาตรา ๓๑ วรรคสอง (๓) ซึ่งนอกจากโจทก์อุทธรณ์ขอให้ปรับบทให้ถูกต้องแล้วยังอุทธรณ์โต้แย้งโทษที่ศาลชั้นต้นลงแก่จำเลยและขอให้ลงโทษตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง (๓) ซึ่งมีระวางโทษจำคุกขั้นต่ำสูงกว่าโทษจำคุกที่ศาลชั้นต้นลงแก่จำเลย **อันมีความหมายอยู่ในตัวแล้วว่าโจทก์ประสงค์ที่จะให้เพิ่มเติมโทษ**

ข้อยกเว้นให้เพิ่มเติมโทษได้ (ต่อ)

๘.๒ คดีต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง โจทก์ฎีกาขอให้ไม่รอกการลงโทษโดยไม่ได้รับอนุญาต เท่ากับโจทก์มิได้ฎีกา ศาลฎีกาจะแก้โทษจากรอเป็นไม่รอไม่ได้ เป็นการเพิ่มเติมโทษ

ฎีกาที่ ๒๕๘๐/๒๕๕๔ ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยที่ ๑ ในความผิดฐานร่วมกันมีอาวุธปืน ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เมื่อศาลอุทธรณ์ยังคงลงโทษไม่เกินกำหนดนี้ จึงต้องห้ามมิให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๕ การที่โจทก์ฎีกาขอให้ลงโทษจำเลยที่ ๑ ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นจึงเท่ากับฎีกาขอให้ไม่รอกการลงโทษ อันเป็นการโต้แย้งดุลพินิจในการกำหนดโทษของศาลอุทธรณ์ เป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ต้องห้ามมิให้โจทก์ฎีกา และโจทก์มิได้ขออนุญาตฎีกาหรืออัยการสูงสุดรับรองให้ฎีกา ศาลฎีกาไม่อาจพิพากษาแก้กระทำความผิดฐานดังกล่าวเป็นไม่รอกการลงโทษด้วยได้ เพราะเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลย

ขอยกเว้นให้เพิ่มเติมโทษได้ (ต่อ)

๘.๓ ถ้าเป็นคดีที่ต้องห้ามมิให้ฎีกาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๐ ย่อมถือไม่ได้ว่าเป็นการฎีกาขอให้ลงโทษให้หนักขึ้น

ฎีกาที่ ๒๕๘๒/๒๕๕๓ โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองในข้อหาร่วมกันพยายามฆ่าผู้อื่นตาม ป.อ. มาตรา ๒๘๘, ๘๐ ศาลชั้นต้นฟังว่าจำเลยทั้งสองไม่มีเจตนาฆ่า ลงโทษจำเลยทั้งสองฐานร่วมกันทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายตาม ป.อ. มาตรา ๒๕๕ โจทก์อุทธรณ์ขอให้ลงโทษฐานพยายามฆ่า ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ ฟังว่าจำเลยทั้งสองไม่มีเจตนาฆ่าเช่นกัน ย่อมมีผลเท่ากับศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค ๕ พิพากษายกฟ้องในข้อหาความผิดฐานร่วมกันพยายามฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา จึงต้องห้ามมิให้ฎีกาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๐ ซึ่งต้องห้ามทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ที่โจทก์ฎีกาขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองฐานพยายามฆ่าตาม ป.อ. มาตรา ๒๘๘, ๘๐ จึงต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๐ คดีโจทก์ไม่อาจยื่นมาสู่การวินิจฉัยของศาลฎีกาและถือไม่ได้ว่าโจทก์ฎีกาขอให้ลงโทษจำเลยให้หนักขึ้นในข้อหาฐานร่วมกันทำร้ายผู้อื่นเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายตาม ป.อ. มาตรา ๒๕๕ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย ยกฎีกาโจทก์

เหตุในส่วนลักษณะคดี

ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ บัญญัติว่า “ในคดีซึ่งจำเลยผู้หนึ่งอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษา ซึ่งให้ลงโทษจำเลยหลายคนในความผิดฐานเดียวกันหรือต่อเนื่องกัน ถ้าศาลอุทธรณ์กลับหรือแก้คำพิพากษาศาลชั้นต้นไม่ลงโทษหรือลดโทษให้จำเลย แม้เป็นเหตุอยู่ในส่วนลักษณะคดี ศาลอุทธรณ์มีอำนาจพิพากษาลดไปถึงจำเลยอื่นที่มีได้อุทธรณ์ ให้มีต้องถูกรับโทษหรือได้ลดโทษดั่งจำเลยผู้อุทธรณ์”

มาตรา ๒๒๕ บัญญัติว่า “ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการพิจารณา และว่าด้วยคำพิพากษาและคำสั่งชั้นอุทธรณ์มาบังคับในชั้นฎีกาโดยอนุโลม เว้นแต่ห้ามมิให้ทำความเห็นแย้ง”

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๑. ต้องเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์พิพากษา
ลงโทษจำเลยหลายคนในความผิดฐานเดียวกันหรือ
ต่อเนื่องกัน

คำว่า “**ในความผิดฐานเดียวกัน**” อาจจะเป็นฐาน
เดียวกันโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันในฐานะเป็น
ตัวการตาม ป.อ. มาตรา ๘๓ หรือในฐานะเป็นผู้ใช้ให้
ผู้อื่นกระทำความผิดตามมาตรา ๘๔ หรือในฐานะ
ผู้สนับสนุนตามมาตรา ๘๖ ก็ได้

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๐๘๐๒/๒๕๕๕ จำเลยที่ ๒ ร่วมกับ ป. ขับรถพา
โจทก์ร่วมที่ ๑ ไปห้องพักที่เกิดเหตุ โดยโจทก์ร่วมที่ ๑ เต็มใจ
ไปกับ ป. ด้วย ไม่ปรากฏว่า จำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ร่วมกัน
ชักชวนโจทก์ร่วมที่ ๑ คงมีแต่คำเบิกความของโจทก์ร่วมที่ ๑
ว่า ป. ชวนโจทก์ร่วมที่ ๑ ไปโดยบอกว่าจะไปส่งจำเลยที่ ๒
กลับหอพักและจะส่งโจทก์ร่วมที่ ๑ ก่อนเพราะเป็นทางผ่าน
แต่ ป. ไม่ทำตามทีพูด กลับพาโจทก์ร่วมที่ ๑ ไปลวงละเมิด
ทางเพศในห้องพักที่เกิดเหตุ ซึ่งโจทก์ร่วมที่ ๑ ไม่ได้ขัดขืน...

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

...การกระทำของ ป. กับจำเลยที่ ๒ จึงเป็นความผิดฐานร่วมกันพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเสียจากบิดามารดาเพื่อการอนาจาร โดยผู้เยาว์เต็มใจไปด้วย ส่วนจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ **ไม่มีความผิดฐานดังกล่าวนี้** แต่เนื่องจากเป็นเหตุในลักษณะคดี แม้จำเลยที่ ๓ **ไม่ได้มีภูมิลำเนาที่อำเภอวิเศษถึงจำเลยที่ ๓ ได้** สำหรับคดีในส่วนแพ่งนั้น เมื่อจำเลยที่ ๑ **ไม่ได้กระทำความผิดตามฟ้อง จำเลยที่ ๑ จึงไม่จำเป็นต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์รวมทั้งสาม**

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

ส่วน “ความผิดต่อเนื่องกัน” เช่น ความผิดฐานรับของโจรตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๗ มีองค์ประกอบความผิดว่า ทรัพย์ที่รับของโจรต้องเป็นทรัพย์ที่คนร้ายได้มาจากการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง คือ ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฆาตกรรม ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก หรือเจ้าพนักงาน ยักยอกทรัพย์ หากโจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ฐานลักทรัพย์ และขอให้ลงโทษจำเลยที่ ๒ ฐานรับของโจร หากศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยทั้งสองตามฟ้อง แต่จำเลยที่ ๑ อุทธรณ์แต่ผู้เดียว ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่าองค์ประกอบความผิดที่ฟ้องจำเลยที่ ๑ ไม่เข้าเกณฑ์การลักทรัพย์ อย่างนี้จำเลยที่ ๒ ย่อมไม่มีความผิดฐานรับของโจร **ซึ่งเป็นเหตุในส่วนลักษณะคดี** เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษาลบไม่ลงโทษจำเลยที่ ๑ ศาลอุทธรณ์ก็มีอำนาจพิพากษายกฟ้องจำเลยที่ ๒ ที่มีได้อุทธรณ์ขึ้นมาเพื่อห้ามต้องรับโทษจำเลยที่ ๑ ผู้อุทธรณ์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๒. แม้กฎหมายบัญญัติว่า “ในคดีซึ่งจำเลยผู้หนึ่งอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษา...” ซึ่งอาจทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นกรณีมีจำเลยบางคนอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์ขึ้นมาเท่านั้น แต่กรณีเช่นนี้ต้องพึงเล็งตามเจตนารมณ์ของกฎหมายยิ่งกว่าถ้อยคำตามตัวอักษร ฉะนั้น คู่ความฝ่ายใดจะอุทธรณ์/ฎีกาจึงไม่สำคัญ ด้วยเหตุนี้ แม้โจทก์ฝ่ายเดียวอุทธรณ์ให้ลงโทษเฉพาะจำเลยที่ศาลชั้นต้นยกฟ้อง ถ้าเป็นเหตุในส่วนลักษณะคดี ศาลอุทธรณ์ก็มีอำนาจพิพากษาไม่ลงโทษจำเลยอื่นที่ศาลชั้นต้นลงโทษในความผิดฐานเดียวกันหรือต่อเนื่องกันได้ด้วย (ฎีกาที่ ๑๓๓๐/๒๕๐๓ (ปชญ))

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๒.๑ กรณีโจทก์แยกฟ้องจำเลยเป็นคดีหลายสำนวน

กรณีโจทก์แยกฟ้องจำเลยเป็นหลายสำนวน หากมีการรวมพิจารณาคดีหลายสำนวนนั้นเข้าด้วยกัน แม้จะเป็นจำเลยคนละสำนวน แต่เมื่อเป็นกรณีที่จำเลยหลายคนนั้นกระทำความผิดฐานเดียวกันหรือต่อเนื่องกัน และมีเฉพาะจำเลยบางสำนวนเท่านั้นที่อุทธรณ์/ฎีกา ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจพิพากษายกฟ้องตลอดไปถึงจำเลยในสำนวนอื่นที่มีได้อุทธรณ์/ฎีกาขึ้นมาได้ หากว่าเหตุที่ยกฟ้องหรือลดโทษให้แก่จำเลยนั้นเป็นเหตุในส่วนลักษณะคดี (ฎีกาที่ ๘๕๓/๒๕๒๘)

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๒.๒ กรณีโจทก์ฟ้องจำเลยหลายสำนวน แต่ไม่มีการรวมพิจารณาเป็นคดีเดียวกัน

การที่โจทก์ฟ้องจำเลยหลายสำนวน แต่มีได้สั่งให้รวมพิจารณาเป็นคดีเดียวกัน ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาจะพิพากษาให้มีผลไปถึงจำเลยสำนวนอื่นซึ่งมิได้อุทธรณ์/ฎีกาด้วยไม่ได้ เพราะเมื่อไม่รวมพิจารณาเป็นคดีเดียวกัน จำเลยในสำนวนอื่นย่อมไม่มีสิทธิอุทธรณ์/ฎีกาในคดีนี้ได้ เนื่องจากมิได้มีฐานะเป็นคู่ความในคดี ย่อมถือไม่ได้ว่าจำเลยในสำนวนอื่นเป็นจำเลยอื่นที่มีได้อุทธรณ์/ฎีกา อันจะเข้าหลักเกณฑ์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓, ๒๑๕ (ฎีกาที่ ๖๕๐๒/๒๕๕๓)

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๓. กรณีจำเลยบางคนถอนอุทธรณ์

แม้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ จะใช้ถ้อยคำว่า “จำเลยอื่นที่มีได้อุทธรณ์” แต่ก็มีได้ตัดอำนาจศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาในการที่จะพิพากษาตลอดไปถึงจำเลยที่อุทธรณ์แล้วถอนอุทธรณ์ไปแล้วด้วย เพราะการถอนอุทธรณ์เป็นกรณีที่ห้ามผู้อุทธรณ์ที่ถอนจะมายื่นอุทธรณ์อีกไม่ได้เท่านั้น หากได้ห้ามศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาใช้อำนาจตามมาตรา ๒๑๓ พิพากษาให้มีผลเป็นคุณแก่จำเลยผู้ถอนอุทธรณ์ไม่ (ฎีกาที่ ๔๐๕๓/๒๕๓๐)

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๔. คดีที่จำเลยบางคนต้องห้ามอุทธรณ์/ฎีกา

กรณีศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำเลยหลายคน แม้ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาจะไม่รับวินิจฉัยอุทธรณ์/ฎีกาของจำเลยบางคน เพราะต้องห้ามอุทธรณ์/ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง แต่หากปรากฏว่าในการพิจารณาอุทธรณ์/ฎีกาของจำเลยอื่นที่ไม่ต้องห้ามอุทธรณ์/ฎีกานั้น มีเหตุที่ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาจะไม่ลงโทษหรือลดโทษให้แก่จำเลยนั้น และเหตุดังกล่าวเป็นเหตุในส่วนลักษณะคดี ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ ที่จะพิพากษาลดโทษไปถึงจำเลยอื่นที่ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์/ฎีกาไม่ต้องรับโทษหรือลดโทษเช่นเดียวกัน (ฎีกาที่ ๕๓๕๑/๒๕๕๐)

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๕. ศาลมีอำนาจใช้มาตรา ๒๑๓ แก่จำเลยที่ถูกลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลได้

ฎีกาที่ ๓๒๒๙/๒๕๔๒ ผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองเรียกและรับเงินจากผู้กล่าวหาและจำเลย นำไปวิ่งเต้นอัยการและตำรวจ โดยไม่ปรากฏว่าจะนำเงินไปให้ผู้พิพากษาเป็นอามิสสินจ้างในการดำเนินคดี แม้การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองจะมุ่งหมายให้เกิดผลแก่การดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาล อันอาจเสียหายแก่คู่ความและประชาชน สมควรลงโทษให้หาลาบจำก็ตาม แต่เมื่อการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองมิได้เกิดขึ้นในบริเวณศาลแล้ว จะอาศัยแต่ผลที่อาจก่อให้เกิดผลเสียหายแก่รูปคดีมาชี้ขาดว่าผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองประพฤตินไม่เรียบร้อยในบริเวณศาลไม่ได้ เมื่อฟังว่าผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองมิได้ประพฤตินไม่เรียบร้อยในบริเวณศาลอันเป็นเหตุอยู่ในส่วนลักษณะคดี ศาลฎีกาย่อมพิพากษาให้มีผลไปถึงผู้ถูกกล่าวหาที่ ๒ ที่มีได้อุทธรณ์ฎีกาได้ด้วยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓, ๒๒๕

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๖. กรณีจำเลยบางคนหลบหนีและศาลจำหน่ายคดีชั่วคราวไปแล้ว เป็นเรื่องที่ศาลชั้นต้นพิจารณาในส่วนของจำเลยที่เหลือไม่เกี่ยวกับจำเลยที่หลบหนี ย่อมไม่เข้าเกณฑ์ที่ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาจะพิพากษาให้มีผลไปถึงจำเลยที่หลบหนี

ฎีกาที่ ๕๓๖๖/๒๕๕๓ ศาลชั้นต้นออกหมายจับจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ เพราะมีพฤติการณ์หลบหนี และจำหน่ายคดีสำหรับจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ ชั่วคราว การดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อจากนั้นไม่ได้กระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ ถือว่ายังไม่ได้มีการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในส่วนที่เกี่ยวกับจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ ในศาลชั้นต้น เมื่อไม่ได้มีการยกคดีในส่วนที่เกี่ยวกับจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ ขึ้นพิจารณา การที่ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อจากนั้นจึงไม่เกี่ยวกับจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ คงเป็นเรื่องพิจารณาคดีในส่วนของจำเลยอื่นที่ไม่ได้ถูกจำหน่ายคดี แม้หากคดีนี้จะฟังได้ตั้งที่จำเลยที่ ๓ และที่ ๔ อ้างว่าตนไม่มีความผิดเช่นเดียวกับจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ก็ตาม ก็ไม่อาจถือเป็นเหตุในลักษณะคดีให้มีผลถึงจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ ด้วย

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๗. เหตุในลักษณะคดีที่ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกาพิพากษากลับ/แก้คำพิพากษาศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์เป็นกรณีไม่ลงโทษหรือลดโทษแก่จำเลยผู้อุทธรณ์ซึ่งเหตุในส่วนลักษณะคดีอันเป็นเหตุยกฟ้อง/ลดโทษ/ไม่ต้องรับโทษสำหรับจำเลยที่อุทธรณ์นั้น พอสรุปโดยสังเขปได้ดังนี้

🌻 ฟ้องเคลื่อนคลุม (ฎีกาที่ ๗๕๕/๒๔๗๘)

🌻 การใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่จำเลย (ฎีกาที่ ๕๓๓-๕๓๔/๒๕๕๐)

🌻 ศาลล่างวางบทกำหนดโทษจำเลยไม่ถูกต้อง (ฎีกาที่ ๕๐๐/๒๔๗๘ และที่ ๒๘๕๖/๒๕๕๕)

🌻 คดีขาดอายุความ (ฎีกาที่ ๑๐๓๑/๒๔๕๘ และที่ ๗๘๗/๒๕๓๒)

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

- 📖 การกระทำของจำเลยเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท (ฎีกาที่ ๔๐๗๓/๒๕๔๕)
- 📖 ไม่มีการกระทำความผิดตามฟ้องเกิดขึ้น (ฎีกาที่ ๒๑๗/๒๕๓๑)
- 📖 ศาลล่างลงโทษในความผิดที่โจทก์ไม่ประสงค์ให้ลงโทษไม่ได้ (ฎีกาที่ ๑๑๑๕๘/๒๕๕๘)
- 📖 การรับฟังพยานหลักฐานของศาลล่างไม่ชอบด้วยกฎหมาย (ฎีกาที่ ๑๐๔๕๒/๒๕๕๘)
- 📖 ฟ้องโจทก์ไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะขาดองค์ประกอบความผิด (ฎีกาที่ ๖๖๔๗/๒๕๖๐)

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๑๕๙/๒๕๖๖ จำเลยที่ ๓ ซึ่งกำลังรับโทษอยู่ ร้องขอและศาลกำหนดโทษให้จำเลยที่ ๓ ใหม่ตาม ป.อ. มาตรา ๓ แล้ว เมื่อความปรากฏต่อศาลว่า จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นตัวการร่วมกระทำความผิด กับจำเลยที่ ๓ และจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ยังรับโทษอยู่ อันเป็นเหตุในลักษณะคดี ศาลย่อมกำหนดโทษใหม่ สำหรับจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ด้วยได้ตาม ป.อ. มาตรา ๓ (๑) และ ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๘๕๓/๒๕๖๒ พยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบมายังรับฟังไม่ได้ว่า จำเลยที่ ๑ มีเจตนาฆ่าผู้เสียหาย คงรับฟังได้เพียงว่าจำเลยที่ ๑ มีเจตนายิงปืนเพื่อข่มขู่ผู้เสียหายเท่านั้น การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงไม่เป็นความผิดฐานพยายามฆ่าผู้เสียหาย การที่จำเลยที่ ๒ ขับรถจักรยานยนต์ให้จำเลยที่ ๑ นั่งซ้อนท้ายแล้วจำเลยที่ ๑ ใช้อาวุธปืนยิงขู่ผู้เสียหายดังกล่าว การกระทำของจำเลยที่ ๒ จึงไม่เป็นความผิดฐานร่วมกับจำเลยที่ ๑ พยายามฆ่าผู้เสียหายตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๘ และกรณีดังกล่าวเป็นเหตุในลักษณะคดี ศาลฎีกามีอำนาจพิจารณาพิพากษาตลอดไปถึงจำเลยที่ ๑ ที่มีได้ฎีกาด้วยได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ ประกอบมาตรา ๒๒๕

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

ฎีกาที่ ๘๔๕๕/๒๕๖๑ ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น ผู้เสียหายแสดงเจตนาสละสิทธิเรียกร้องในหนี้บางส่วนที่มีต่อจำเลยทั้งสอง โดยยังคิดใจในหนี้อีกเพียง ๕๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อจำเลยทั้งสองชำระเงินจำนวนดังกล่าวให้แก่ผู้เสียหายแล้ว จำเลยทั้งสองจึงไม่ต้องรับผิดชอบเงินที่ยังไม่ได้คืนแก่ผู้เสียหายอีก ดังนั้น ที่ศาลชั้นต้นให้จำเลยทั้งสองคืนเงิน ๒,๓๕๒,๒๔๓ บาท แก่ผู้เสียหาย และศาลอุทธรณ์ภาค ๘ ไม่ได้แก้ไขให้ถูกต้องจึงเป็นการไม่ชอบปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้คู่ความมิได้ฎีกา และเป็นเหตุอยู่ในส่วนลักษณะคดี ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องโดยพิพากษาตลอดไปถึงจำเลยที่ ๑ ผู้มิได้ฎีกาได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๕ วรรคสอง และมาตรา ๒๑๓ ประกอบมาตรา ๒๒๕

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๘. แม้จะเป็นเหตุในลักษณะคดีตาม ป.อ. มาตรา ๘๕ แต่จะนำไปใช้ในการเพิ่มโทษให้เป็นผลร้ายแก่จำเลยอื่นที่มีได้อุทธรณ์ด้วยไม่ได้ เพราะ ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ ใช้ในทางที่เป็นคุณแก่จำเลยที่มีได้อุทธรณ์/ฎีกาขึ้นมาเท่านั้น หากโจทก์ต้องการเพิ่มโทษจำเลยต้องทำเป็นอุทธรณ์ขอให้เพิ่มโทษตามขั้นตอนกฎหมาย

ป.อ. มาตรา ๘๕ บัญญัติว่า “ถ้ามีเหตุส่วนตัวอันควรยกเว้นโทษ ลดโทษ หรือเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดคนใด จะนำเหตุนั้นไปใช้แก่ผู้กระทำความผิดคนอื่นในการกระทำความผิดนั้นด้วยไม่ได้ แต่ถ้าเหตุอันควรยกเว้นโทษ ลดโทษหรือเพิ่มโทษเป็นเหตุในลักษณะคดี จึงให้ใช้แก่ผู้กระทำความผิดในการกระทำความผิดนั้นด้วยกันทุกคน”

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

ฎีกาที่ ๕๔๕๓/๒๕๔๑ ฉ. ขับริบรรถทุกลากจูงรถพ่วงบรรทุกม้วนกระดาษ ดราฟท์เพื่อไปส่งให้ผู้เสียหาย แต่เมื่อไปถึงสถานที่จะขนถ่ายลง จำเลยและ ฉ. กลับร่วมกันนำม้วนกระดาษที่บรรทุกในรถพ่วงไปขายให้ผู้อื่น เมื่อของที่จำเลยกับพวกลักนั้นได้บรรทุกอยู่บนรถพ่วงซึ่งถูกลากจูงเพื่อขนส่งไปยังสถานที่ขนถ่ายอยู่ก่อนแล้ว การกระทำของจำเลยกับ ฉ. จึงมิใช่เป็นการลักทรัพย์โดยใช้ยานพาหนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำผิดหรือการพาทรัพย์นั้นไป ไม่เป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๖ ทวิ แม้จำเลยกับ ฉ. เคยถูกฟ้องเป็นคดีเดียวกัน แต่ ฉ. ให้การรับสารภาพ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า ฉ. ผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๕ วรรคสาม, ๓๓๖ ทวิ ส่วนจำเลยปฏิเสธ ศาลชั้นต้นให้แยกฟ้องจำเลยเป็นอีกคดีหนึ่งและโจทก์ได้ฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ก็ตาม เมื่อข้อเท็จจริงคดีนี้ การกระทำของจำเลยไม่มีความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๖ ทวิ ศาลถึงลงโทษจำเลยไม่ได้ หากใช้ว่าเป็นเหตุในลักษณะคดีที่จำเลยต้องรับโทษเช่นเดียวกับ ฉ. ไม่

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๘. กรณีเหตุยกฟ้องหรือลดโทษให้ผู้อุทธรณ์เป็นเหตุส่วนตัว ย่อมมิใช่เหตุในลักษณะคดีที่จะให้มีผลถึงจำเลยอื่นที่มีได้อุทธรณ์/ฎีกา ถอนอุทธรณ์/ฎีกา หรือต้องห้ามอุทธรณ์/ฎีกา (ฎีกาที่ ๖๐๐๗/๒๕๓๑)

ฎีกาที่ ๑๘๘/๒๔๘๗ ปัญหาที่ว่าจะเพิ่มโทษจำเลยได้ตามกฎหมายหรือไม่ นั้นเป็นเหตุส่วนตัว ไม่ใช่เหตุลักษณะคดี ศาลอุทธรณ์จะหยิบยกขึ้นตัดสินเกี่ยวกับจำเลยที่มีได้อุทธรณ์ไม่ได้

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๑๐. เมื่อศาลสูงใช้อำนาจตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ พิพากษาให้มีผลถึงจำเลยอื่นที่มีได้อุทธรณ์ คำพิพากษาศาลล่างในส่วนของจำเลยคนนั้นจึงยังไม่ถือว่าเป็นที่สุด

ฎีกาที่ ๑๕๓๔/๒๕๕๒ ในการพิจารณาคดีของศาลฎีกา หากจำเลยผู้หนึ่งฎีกาคัดค้านคำพิพากษาซึ่งให้ลงโทษจำเลยหลายคนในความผิดฐานเดียวกัน หากคดีนั้นศาลฎีกาใช้อำนาจตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ พิพากษาลับหรือแก้คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ไม่ลงโทษหรือลดโทษให้จำเลยที่ฎีกาและพิพากษาลดไปถึงจำเลยที่มีได้ฎีกาด้วย เพราะเป็นเหตุอยู่ในส่วนลักษณะคดี คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในส่วนของจำเลยอื่นที่มีได้ฎีกาจึงยังไม่ถือว่าเป็นที่สุด

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

...เมื่อครบกำหนดหนึ่งเดือน นับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๗ วรรคสอง ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕ ศาลชั้นต้นอ่าน คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๕ ให้จำเลยที่ ๑ ฟังเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๖ แม้จำเลยที่ ๑ ไม่ฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๕ เมื่อศาลฎีกาเห็นว่า มีเหตุอยู่ในส่วนลักษณะคดีและพิพากษาลดโทษจำเลยที่ ๑ ที่มีฎีกา ด้วยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ ประกอบมาตรา ๒๒๕ แล้ว คดีในส่วนของ จำเลยที่ ๑ จึงเป็นที่สุดเมื่อศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาให้จำเลยที่ ๑ ฟัง การที่ศาลชั้นต้นระบุในหมายจำคุกเมื่อคดีถึงที่สุดของจำเลยที่ ๑ ว่าคดี ถึงที่สุดวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๗ อันเป็นวันที่ศาลชั้นต้นได้อ่าน คำพิพากษาศาลฎีกาให้จำเลยที่ ๑ ฟัง จึงเป็นการชอบด้วยกฎหมาย

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

๑๑. กรณีความผิดตามฟ้องรวมการกระทำหลายอย่าง ซึ่งเป็นความผิดได้อยู่ในตัวเอง ศาลสูงมีอำนาจตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ ที่จะยกฟ้องจำเลยอื่นที่มีได้อุทธรณ์/ฎีกาใน ความผิดใหญ่และลงโทษจำเลยทุกคนในความผิดเล็กที่พิจารณาได้ความได้ ฎีกาที่ ๑๒๐๑/๒๕๕๓ ข้อเท็จจริงในคดีนี้รับฟังไม่ได้ว่ามีการกระทำความผิดฐานปล้น ทรัพย์ จึงลงโทษจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ในความผิดฐานปล้นทรัพย์ไม่ได้อันเป็นเหตุใน ลักษณะคดี แม้จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ไม่ได้ฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกฟ้องโจทก์สำหรับ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ในข้อหาดังกล่าวได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ ประกอบมาตรา ๒๒๕ แต่คดีนี้ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติโดยไม่มีฝ่ายใดฎีกาว่าจำเลยทั้งสามกับพวก รวม ชกต๋อยใช้ไม้และขวดเบียร์ตีทำร้ายร่างกายผู้เสียหายทั้งสอง เป็นเหตุให้ผู้เสียหาย ทั้งสองได้รับอันตรายแก่กาย ศาลย่อมมีอำนาจลงโทษจำเลยทั้งสามในความผิดฐาน ทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนได้รับอันตรายแก่กายได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๒ วรรคท้าย

เหตุในส่วนลักษณะคดี (ต่อ)

ฎีกาที่ ๘๗๐๑/๒๕๔๗ ความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้โจทก์ร่วมรับอันตรายสาหัสกับความผิดฐานลักทรัพย์ในเวลากลางคืนดังกล่าวล้วนแต่เป็นการกระทำที่เกิดต่อเนื่อง และต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของการกระทำหลายอย่างซึ่งรวมอยู่ในความผิดฐานชิงทรัพย์ตามฟ้องโดยแต่ละอย่างเป็นความผิดได้อยู่ในตัวเอง ศาลฎีกาจึงมีอำนาจพิพากษาลงโทษจำเลยที่ ๒ ในการกระทำตามที่พิจารณาได้ความได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๒ วรรคท้าย และแม้จำเลยที่ ๑ จะมีได้ยื่นฎีกาโต้แย้งคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ไว้ด้วย แต่ปัญหาทุกข้อดังกล่าวเป็นเหตุในลักษณะคดีตาม ป.อ. มาตรา ๘๕ ซึ่งกำหนดให้ใช้แก่ผู้กระทำความผิดในการกระทำความผิดนั้นด้วยกันทุกคน ศาลฎีกาจึงมีอำนาจพิพากษาลงโทษจำเลยที่ ๑ ได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๓ ประกอบมาตรา ๒๒๕

